

Vihreät De Gröna

Vihreämpi yhteinen Eurooppa

Euroopan unionin peruskorjausohjelma

Hyväksytty valtuuskunnan kokouksessa 21.4.2013

Sisällysluettelo

Johdanto - Miksi EU?.....	1
I - Kansalaistensa unioni.....	2
Tavoitteena kansanvaltainen Eurooppa.....	2
Toimintakykyiset demokraattiset instituutiot.....	3
Avoimuus kunniaan.....	3
II - Hyvinvoinnin Eurooppa.....	4
EU:sta oikeudenmukaisuuden ja ympäristön puolustaja.....	4
Uusi vihreä talous.....	5
Hyvinvointivaltion rahoitus.....	6
III - Eurooppalaisena maailmassa	6
Eurooppalaisuuden arvoperusta.....	6
Euroopan rajalla.....	7
EU globaalin rauhan rakentajana.....	8

Johdanto - Miksi EU?

Euroopan unioni on 60-vuotisen historiansa aikana osoittanut olevansa suuri rauhan ja yhteistyön projekti, joka on edesauttanut koko maanosamme vaurauden syntyä. Nyt Euroopan valtiot ovat kuitenkin haasteiden äärellä.

Kohtaamme yhtäaikaaisesti ilmastonmuutoksen haasteen ja pitkäaikaisen taloudellisen kriisin, joka uhkaa oikeudenmukaisuuden kokemusta ja yhteiskuntarauhaa, ja heikentää näin yhteistä ymmärrystä eurooppalaisista perusarvoista. Me vihreät haluamme vahvistaa EU:ta, jotta hyvinvointimme moninaiset edellytykset voidaan turvata myös jatkossa.

Vain rauhan yhteisönä EU menestyy, muutoin se kuihtuu - ja sen myötä kuihtuvat eurooppalaiset hyvinvointivaltiot. Suomi ei ole saari, vaan tulevaisuutemme riippuu monin tavoin siitä, kuinka voimme rakentaa Euroopasta nykyistä paremman.

Ihmisarvon, kansalaisten sosiaalisen hyvinvoinnin ja kestävän ympäristön turvaamisen tulee olla Euroopan unionin ytimessä. Tavoitteenamme on toimintakykyinen ja vakaa eurooppalainen hyvinvointiyhteiskunta, jonka kansalaiset katsovat yhdessä eteenpäin.

Euroopan unioni on Vihreille ennen kaikkea kansalaistensa yhteisö, vasta toissijaisesti jäsenmaiden, ja siksi haluamme vahvistaa Euroopan parlamentin päätösvaltaa. Hyväksyttävän päätöksenteon on aina perustuttava kansalaisten demokraattiseen edustukseen sekä jäsenmaissa että unionin tasolla. Jokaisen unionin kansalaisen on voitava äänestää asuinmaansa vaaleissa ja vaikuttaa tehokkaasti unionin politiikkaan.

Eurooppalainen yhteiskunta- ja talousmalli on rakennettava uudelleen kestävämmälle pohjalle. Talouspolitiikan tulee perustua ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnille, ja sen kansanvaltaista kontrollia on vahvistettava. Vaadimme vahvoja toimia haitallisen verokilpailun rajoittamiseksi

unionissa. Vain sosiaalisesti oikeudenmukainen ja hyvinvoiva Eurooppa on myös kaikille turvallinen, menestyvä ja perustaltaan vakaa.

EU:n perustana on ihmisarvon, perusoikeuksien ja demokratian kunnioittaminen. Euroopan unionin kauppaa-, ulko- ja maatalouspolitiikan on tuettava inhimillistä kehitystä, ekologista kestävyyttä ja ihmisoikeuksien tilan parantamista maailmassa - unionin rauhanprojektia on näin johdonmukaisesti jatkettava sen ulkosuhteissa.

I - Kansalaistensa unioni

Tavoitteena kansanvaltainen Eurooppa

Euroopan unionissa on puhuttu jo pitkään demokratiavajeesta. Euroopan parlamentin roolia ja päätösvaltaa on sen vuoksi lisätty useilla perussopimusmuutoksilla ja unionin kansanvaltaisuutta siten asteittain vahvistettu. Tällä linjalla tulee jatkaa. Unionista on määrätietoisesti rakennettava kansalaislähtöinen ja aidosti kansalaistensa näköinen demokraattinen yhteisö.

Jäsenvaltioiden kansallisten etujen muodostama kompromissi on ollut unionin toiminnan ydin. Tästä tulee asteittain siirtyä kohti Euroopan unionin kansalaisten poliittisten näkemysten välistä yhteistyötä eli parlamentaarista demokratiaa. Kriisitilanteissakaan valta ei saa jäädä suljettujen ovien takana tehdyiksi pikaratkaisuuksi, vaan normaalia demokraattista päätöksentekomenettelyä tulee kunnioittaa. Unionin tulee toimia demokraattisten ihanteidensa arvoisesti ja kyetä perustelemaan kansalaisille oikeutuksensa omalla toiminnallaan. Vihreät näkevät, että vain sen kautta myös kansalaisten luottamus ja kiinnostus unionia kohtaan voi kasvaa.

Vihreille on tärkeää, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä kansalaisia, ja mielestämme myös EU:n päätöksenteon tulee nojautua tähän ns. läheisyysperiaatteeseen. Ylikansallinen päätöksenteko on kuitenkin paras tapa vastata koko maanosaa ja maailmaa koskeviin haasteisiin. Esimerkiksi ympäristönsuojelu ja perusoikeuksien yhdenvertainen toteutuminen ovat hyviä esimerkkejä asioista, jotka vaativat kansainvälistä yhteistyötä.

Globaali aikakausi ja kohtaamamme taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöhaasteet vaativat siis tiivistyvää eurooppalaista yhteistyötä. Tehokkaammin toimivaa ja demokraattista unionia ei kuitenkaan voi syntyä ilman kansalaisia - tarvitaan elävä eurooppalainen identiteetti. Ja jotta EU voi jatkossa toimia kansalaisten näkökulmasta entistä hyväksyttävämmin ja läpinäkyvämmiin, tarvitaan edelleen myös demokratiaa ja avoimuutta lisääviä muutoksia unionin perussopimukseen.

EU:lle tulee saada helposti luettava ja ymmärrettävä perustuslaki, joka on hyväksyttävä Euroopan parlamentissa ja jäsenvaltioissa. Merkittävimmille muutoksille tulee saada kansalaisten hyväksyntä Euroopan laajuisella kansanäänestyksellä (kansalaisten äänten ja jäsenmaiden äänestystulosten määräenemmistöllä). Yksittäisten jäsenvaltioiden oikeudesta kokonaan estää EU-perustuslain muutokset tulee luopua unionin toimivalta- ja tehtäväkohtaisesti, asteittain. Perussopimusten muutosten valmistelu tulee antaa parlamentille – alkaen vuonna 2014 valittavasta parlamentista.

Tulee myös huolehtia siitä, että unionin toiminnan ydinalueilla - ihmisoikeuksissa, EU-jäsenyyden ehtoissa sekä mm. sisämarkkinoita, työehtoja ja ympäristöä koskevassa politiikassa - kaikkien EU-valtioiden jäsenyysehdot, oikeudet ja velvollisuudet perustuvat samoihin kriteereihin. Yhteisessä rauhan ja hyvinvoinnin projektissa joko ollaan mukana leipomassa yhteistä pullaa, tai ei olla - ei vain noukita rusinoita kunkin jäsenvaltion oman sisäpolitiikan tarpeisiin.

On kuitenkin huomattava, että jäsenvaltiot ovat yhteiskunniltaan, kulttuureiltaan ja kehitykseltään erilaisia. Vaikka keskeiset tavoitteet ovat yhteisiä, on välttämätöntä hyväksyä niiden toteuttamisen eritahtisuus - hyvinä esimerkkeinä Schengen- tai Euro-alueen jäsenyys. Kehityksen kohti yhteisiä tavoitteita tulee olla kansalaislähtöistä, ja unionin tulee ennen kaikkea mahdollistaa ja edistää tätä jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten keskinäistä yhteistyötä.

Toimintakykyiset demokraattiset instituutiot

Euroopan unionia tulee Vihreiden mielestä kehittää selkeämmin kohti parlamentaarista järjestelmää, joka perustuu kansan, kansallisten parlamenttien, Euroopan parlamentin ja komission väliseen vuorovaikutukseen ja luottamukseen.

Vihreät haluaa lisätä Euroopan parlamentin valtaa Euroopan kansalaisten äänenä. Parlamentille tulee antaa lainsäädännöllinen aloiteoikeus ja tehdä siitä tasavertainen lainsäätävä ministerineuvoston rinnalle. Parlamentin tulee edustaa jatkossakin suoraan EU-kansalaisia ja sen jäsenet valitaan edelleen suorilla, suhteellisilla vaaleilla. Jo vaaleissa ehdokkaat esiintyvät eurooppalaisten poliittisten ryhmien tunnuksin, vaikka suurin osa edustajista valitaankin jäsenvaltioittain.

Pidemmän tähtäimen tavoitteena voisi Euroopassa siirtyä kohti järjestelmää, jossa ministerineuvostoa kehitetään kohti pysyvämpään edustukseen perustuvaa lainsäädäntöelintä, joka edustaa jäsenvaltioita moniäänisesti. Neuvoston jäsenet tuovat unionin lainsäädäntöön jäsenmaiden näkemystä tukeutuen kansalliseen valmisteluun.

Parlamentti nimittäisi jatkossa komission kuultuaan jäsenmaita ja sillä olisi myös oikeus antaa epäluottamuslause sekä koko komissiolle että yksittäisille komissaareille. Komission kokoonpanon on noudatettava Euroopan parlamentin poliittisia voimasuhteita. Alueellinen tasapaino tulisi kuitenkin edelleen ottaa huomioon, samoin kuin se, että komissiossa kumpaakin sukupuolta olisi edustettuna vähintään 40 %.

EU:ssa tulee asteittain vähentää yksimielisyysvaatimusten alaa niin, että yhteinen eurooppalainen päätöksenteko korostuu, eikä myöskään suurimmille jäsenmaille yksinään jää veto-oikeutta. Erityisesti yritys-, energia- ja ympäristöverojen vähimmäistasojen osalta sekä ilmastopolitiikkaa ja energiamarkkinoita koskien tulee siirtyä määränemistöpäätöksiin, jotta hillitsemätöntä verokilpailua voidaan suitsia ja ilmastonmuutokseen vastata tehokkaasti.

Koko Euroopan tason demokratian vahvistamisen rinnalla myös jäsenmailla ja alueilla tulee luonnollisesti myös jatkossa olemaan vahva rooli eurooppalaisessa päätöksenteossa. Kansallisten parlamenttien mahdollisuuksia osallistua EU-päätöksentekoon tulee tehostaa erityisesti yhteisten talouspoliittisten päätösten osalta sekä säännöllistä kuulemisyyhteyttä niiden, komission ja Euroopan parlamentin välillä tiivistää. Jäsenmaiden parlamenttien tulisi aktiivisesti käyttää oikeuttaan valvoa EU-päätöksiä läheisyysperiaatteen mukaisesti.

Avoimuus kunniaan

EU-asioiden seuraamista tulee helpottaa ja asioiden valmistelua avata kansalaisille jo varhaisessa vaiheessa. Euroopan parlamentin verkkosivuilta pitää olla helposti löydettävissä kunkin edustajan äänestyskäyttäytyminen sekä vaalirahoitus ja taloudelliset sidonnaisuudet. Myös neuvostojen ja komission työryhmien toimintaa on avattava ja tiedot esimerkiksi jäsenmaiden kannoista on saatava avoimeksi vähintään jälkikäteen. Vuodesta 2019 alkaen parlamentin toimipaikkana tulee olla vain Bryssel.

Kansalaisten lisääntyvä kuuleminen, vetoomusmahdollisuus ja palautteen antaminen vaativat toimiakseen myös toimivan palautejärjestelmän ja riittävät resurssit. Asiakirjojen julkisuutta on parannettava. Asiakirjan avoimuudesta poikkeamiselle on asetettava nykyistä selkeämmät ja tiukemmat rajat.

Unionin toimielinten rinnalla uuteen eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kansalaisaloitteiden tulee muodostaa aito vaikuttamiskanava kansalaisille ja aloitteet tulee rinnastaa komission ja parlamentin lakialoitteisiin sekä käsitellä parlamentissa.

Myös muita kansanvallan toteuttamismuotoja tulee jatkossa kehittää. Kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon tulee vahvistaa suhteessa talouselämän etujärjestöihin. Kansalaisjärjestöjen Euroopan tason yhteistyötä pitää tukea myös taloudellisesti. Mahdollisuuksia yhteiseen Euroopan laajuiseen keskusteluun tulee lisätä, ja eurooppalaisten yleisradioiden toimintaperiaatteisiin tulisi kirjata myös eurooppalaisen kansalaiskeskustelun esilletuonti.¹

Unionin asukkaiden yhteisön luomiseksi Euroopan unionin on panostettava voimakkaasti toimivan reaaliaikaisen käännosteknologian kehittämiseen. Voimakasta eurooppalaista yhteisyydentunnetta ei voi syntyä, jos ihmiset eivät ymmärrä toistensa puhetta.

Eurooppalaiset puolueet ovat kansalaisten ja instituutioiden välillä keskeinen toimija, eikä EU voi ilman niitä kehittyä demokratiana. Todellinen poliittinen työ Euroopan parlamentissa tehdään puolueyhmissä ja sen tulee näkyä äänestäjille jo vaaleissa.

II - Hyvinvoinnin Eurooppa

EU:sta oikeudenmukaisuuden ja ympäristön puolustaja

Aito hyvinvointi perustuu ihmisten tasa-arvolle ja luonnonvarojen käytön kestävyydelle. Yksi EU:n keskeinen tehtävä on tukea talouden, elinkeinojen, ja eurooppalaisten hyvinvointivaltioiden uudistumista vakaammalle ja vahvemmalle perustalle. Emme saa jättää tuleville sukupolville taakkaa pilaantuneesta ympäristöstä, rapautuneista julkisista talouksista tai sosiaalisen eriarvoisuuden aiheuttamista moninaisista ongelmista.

Unionin tulee voimakkaasti edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta alueellaan ja puolustaa vahvimmin niitä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa - köyhiä, työttömiä, ja syrjäytettyjä. EU-kansalaisten sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet on turvattava takaamalla Euroopan laajuiset perusturvan ja työelämän sääntelyn vähimmäiskriteerit. Tämä on tärkeää paitsi sosiaalisesti, myös siksi, että yhteisillä markkinoilla ei kilpailla epäinhimillisillä työehdoilla.

Peruskoulutuksessa, tasa-arvossa ja työsuojelussa yleiseurooppalaista tasoa on pyrittävä nostamaan lähemmäs pohjoismaista tasoa. Jäsenvaltioille on kuitenkin säilytettävä mahdollisuus korkeamman tason ylläpitämiseen. EU:n tulee osoittaa suuntaa työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamisessa tavalla, joka luo tilaa uusille työnteon muodoille, yrittäjyydelle ja sukupuolten väliselle tasa-arvolle.

Tarvitsemme sosiaalista innovointia, kuten yhteiskunnallisen yrittäjyyden kehittämistä. Yksi keino lisätä työnteon joustavuutta ja hyvinvointia on eurooppalainen perustulokeikeilu. Erityisesti sellaisilla alueilla, joilla on vakavia taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia tarvitaan yhteisiä välineitä taistelussa köyhyyttä vastaan. Erityishuomio EU:ssa tulee kiinnittää nuoriin, jotta jokaiselle nuorelle voidaan turvata koulutus ja itsenäinen toimeentulo.

¹Politiikan avoimuutta ja hyvää hallintoa käsitellään myös *demokratiaohjelmassa* (www.vihreat.fi/node/7980).

Myös meidän eurooppalaisten hyvinvointi on riippuvainen maapallon kestävästä ja ilmastokriisin ratkaisemisesta. Siksi meidänkin tulee sopeuttaa elämäntapamme vastaamaan eurooppalaisten suhteellista osuutta luonnonvarojen ja ekosysteemipalveluiden käytöstä. Vain yhdessä sopimalla voimme ratkoa rajat ylittäviä ympäristökysymyksiä.

Vihreät odottavat Euroopan unionilta selkeää ympäristö- ja ilmastopoliittista johtajuutta maailmassa ja ilmastopäästöjen vähennystavoitteiden on EU:n alueella oltava ilmastotieteen edellyttämällä tasolla. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. Unionin ja sen lähialueiden kalakannat on turvattava myös vuonna 2020 kalastaville. EU:n tulee toimia sen eteen, ettei Koillisväylän avautumista hyödynnetä luonnon tai alkuperäisväestön etuja polkemalla.

Kannatamme sosiaalisen hyvinvoinnin, ympäristönsuojelun ja demokraattisen osallistumisen tavoitteet yhdistävää eurooppalaista *Vesi on perusoikeus* -kansalaisaloitetta.

Uusi vihreä talous

Haluamme tehostaa sisämarkkinoiden toimintaa niin, että ympäristön ja ihmisten hyvinvointi lisääntyy ja vihreän liiketoiminnan edellytykset paranevat. EU:n tulee edistää investointeja, jotka sekä luovat työpaikkoja että tuottavat ympäristöystävällistä teknologiaa, tuotteita ja palveluita. Tällaisia ovat kansalaisia palvelevat rajat ylittävät hankkeet, kuten Rail Baltica -rata Tallinnasta Varsovaan, Euroopan laajuinen sähkön superverkko tai kunnianhimoinen vihreän talouden investointiohjelma. Unionin tasolla tulee myös panostaa merkittävästi koko yhteisöä hyödyttävään sosiaaliseen hyvinvointiin ja ekologiseen kestävyys tukevaan tutkimukseen.

Kriisimaiden talouden uudistamiseksi ja jäsenvaltioiden irrottamiseksi tuontipolttoaineiden riippuvuudesta tarvitaan kunnianhimoinen vihreän talouden investointiohjelma. Uusiutuvan energian, energiatehokkuuden ja kestävien liikennejärjestelmien tutkimuksen ja kehityksen rahoitusta tulee lisätä.

Neljän vapauden: ihmisten, pääomien, tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden lisäksi on parannettava ns. viidennen vapauden, tiedon vapaata liikkuvuutta. Vihreät uskovat avoimuuteen sekä tiedon ja osaamisen vaihtoon uusien ideoiden ja hyvinvoinnin perustana. On edistettävä Euroopan laajuisten digimarkkinoiden syntyä. Arkisia asioita, kuten työntekoa toisessa EU-maassa on helpotettava.

Suurena markkina-alueena EU:n tulee edellyttää tärkeimmiltä kauppakumppaneiltaan tiukempaa sääntelyä niin ympäristö- kuin työoikeuskysymyksissä. Kauppakumppaneilta tulee tarpeen mukaan periä ilmastoperusteista hiilitullia. Unionin alueelle ei tule sallia tuoda tuotteita, joiden tuotannossa ei noudateta kansainvälisen työjärjestön sopimuksia tai riittäviä ympäristöstandardeja.

EU:n rakennerahasto-ohjelmissa tulee valtavirtaistaa ekologisesti ja eettisesti kestävä kriteerit, eikä niistä tule tukea ympäristölle tai ilmastolle haitallisia hankkeita, jotka toimivat EU:n 2020-ilmastotavoitteita vastaan.

Onnistuneen maa- ja metsätalouspolitiikan tulee hillitä ilmastonmuutosta, taata ekosysteemien toimintakyky ja ylläpitää monimuotoisuutta, sekä varmistaa riittävän korkea ja yhtäläinen ympäristönsuojelun taso. Maatalouden ympäristötukien tulee vastata tarkoitustaan eli ympäristöhaittojen vähentämistä. Tällä hetkellä EU:n maatalouspolitiikka on menossa väärään suuntaan erityisesti ympäristöhaittojen vähentämisen osalta. Jos tällä tiellä jatketaan, myös Itämeren kohtalo on vaakalaudalla.

Maatalouden tukijärjestelmän on taattava kohtuullinen omavaraisuuden taso ja viljelijän hyvinvointi kaikkialla Euroopassa. Kuitenkin pidemmällä tähtäimellä suhteellisesti nykyistä pienempi osuus EU:n budjetista tulee kohdistaa maatalouteen. EU:n vientitukien ja kalastuspolitiikan negatiivisia vaikutuksia globaaliin ruokaturvaan, ekosysteemeihin sekä kehitysmaiden elintarvikemarkkinoihin on tarkasteltava kriittisesti, ja ongelmallisia tukia purettava. Unionin on mahdollistettava GMO-vapaiden alueiden ja GMO-vapaan viljelyn olemassaolo Euroopassa.²

Hyvinvointivaltion rahoitus

Julkisen talouden on oltava vahvalla perustalla ja toiminnaltaan reilu, jotta voimme rakentaa uutta hyvinvointia muuttuvassa maailmassa ja turvata julkisten palveluiden rahoituksen. Merkittävä osa talouspolitiikkaamme on yhteistä muiden maiden ja EU:n kanssa - olemme valinneet talousalueeksemme euroalueen. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että olemme EU:ssa rakentamassa julkista talouttamme kestäväälle pohjalle. Taatakseen jäsenmaiden julkisten talouksien kestävyys EU:n on vaadittava jäsenmailtaan solidaarista veropolitiikkaa sekä tehokasta ja sääntillistä veronkeruuta.

Vakaus- ja kasvusopimuksesta tulee jatkossa pitää kiinni ja on tärkeää, että EU:lla on uskottava säännöstö julkisen talouden kestäväälle hoidolle. Toisaalta sääntöjen ei tule olla niin tiukkoja, että ne estäisivät viisaan suhdannepolitiikan ja esimerkiksi elvyttämisen. EU:n talouspolitiikan vastuiden ja velvollisuuksien on oltava selkeät ja päätöksenteon avoimia.³

Yhteinen toimiva talouspolitiikka on mahdollista vain, jos valuutta-alueen maat näkevät etunsa pidemmän aikavälin kautta ja ymmärtävät tarpeen lisätä yhteisvastuuta. Tähän tarvitaan euroalueen vahvoja yhteisiä instituutioita.

Verotuksessa tulee unionin jäsenmaissa johdonmukaisesti siirtyä työn verotuksesta kohti pääoman sekä ympäristön ja luonnonvarojen käytön verotusta. Verotuksen on oltava varallisuuserojen kasvua hillitsevää ja sosiaalisesti oikeudenmukaista. Tuhoisan verokilpailun estämiseksi yritys-, arvonlisä-, energia- ja ympäristöveroille on saatava EU:ssa yhteiset vähimmäistasot, joista on voitava päättää jäsenmaiden määräenemmistöllä.

Verojen kiertoon ja veroparasiitteihin on puututtava mm. tehokkaalla veronkierron ja veroparasiittien määritelmällä, yhteisellä mustalla listalla, maakohtaisella raportoinnilla sekä automaattisella tietojenvaihdolla.

EU:lle on luotava väyliä saada aidosti eurooppalaisesta verotuksesta kerättyjä varoja suoraan EU-budjettiin. Alueita yhdistäviä, kilpailukykyeroja tasoittavia toimia ja vihreän talouden investointeja voidaan osittain rahoittaa myös eurooppalaisen rahoitusmarkkinaveron tuotoista.

III - Eurooppalaisena maailmassa

Eurooppalaisuuden arvoperusta

Nykyeurooppalaisuuden perustana ovat luovuttamattomat ihmisoikeudet ja ihmisarvon kunnioitus. EU:n yhteisiä arvoja ovat demokratia, vapaus ja tasa-arvo sekä laillisuusperiaatteen kunnioitus. Näiden turvaaminen Euroopassa on myös EU:n tehtävä.

²Maaseutua, maataloutta ja näiden tuottamia arvokkaita ekosysteemipalveluita on käsitelty tarkemmin *Kohti ilmastoälykästä eurooppalaista maataloutta* -linjapaperissa (www.vihreat.fi/node/7898).

³Eurooppalaista talouspolitiikkaa ja sen koordinaatiota on käsitelty tarkemmin *raha- ja finanssipoliittisessa ohjelmassa* (www.vihreat.fi/node/8039) sekä kannanotossa *Euroopan talouden korjauspaketti – 10 ehdotusta siitä, millaiselle ajattelulle voidaan rakentaa kestävä eurooppalaista taloutta* (www.vihreat.fi/node/7189).

Ihmisoikeudet koskevat kaikkia. Myös vähemmistöjen, kuten romanien, seksuaalisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien ihmisoikeudet on turvattava yhtäläisesti. Esimerkiksi joissakin maissa käytössä olevaan järjestelmällisesti kehitysvammaisten oikeuksia loukkaavaan laitosjärjestelmään tulee puuttua. EU:lla tulee olla toimivaltaa myös alkuperäiskansojen oikeuksien turvaamiseksi ja syrjinnän vähentämiseksi.

Eurooppalaisten valtioiden ja EU:n on kunnioitettava perusoikeuksia johdonmukaisesti niin omassa toiminnassaan, naapuruus- ja laajentumispolitiikassaan kuin ulkopolitiikassaan. EU:lla tulee olla konkreettiset keinot ja kriteerit puuttua tilanteisiin, joissa sen jäsenmaat polkevat niitä perusoikeuksia ja -arvoja, joihin ne ovat EU:n perusoikeuskirjassa sitoutuneet. Perusoikeuskirjan tulee katsoa velvoittavan jäsenmaita myös kun ne toimeenpanevat kansallista lainsäädäntöään.

Unionin tulee ottaa käyttöön jäsenmaiden ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista koskeva arviointijärjestelmä.

Demokratian, kansalaisten oikeuksien ja eurooppalaisten keskinäisen luottamuksen kannalta olennaista on myös korruption, harmaan talouden (myös finanssisektorilla) ja järjestäytyneen rikollisuuden selittäminen sekä hyvän hallinnon periaatteiden juurruttaminen koko Eurooppaan.

EU-instituutioiden tulee omalla toiminnallaan näyttää esimerkkiä hyvästä poliittisesta ja hallinnollisesta kulttuurista. Päätösten sukupuolivaikutukset on arvioitava ja esimerkiksi johtavasta virkamiehestä lobbariksi siirtymiselle (nk. pyöröoviongelma) on laadittava tiukat säännöt. EU:n lobbarirekisteri on tehtävä pakolliseksi.

Euroopan rajalla

Luovuttamattomat ihmisoikeudet koskevat kaikkia, eivätkä lakkaa EU:n ulkorajoilla. Unioni on onnistunut nimenomaan rauhan ja ihmisoikeuksien projektina. Tätä tehtävää on jatkettava sen raja- ja ulkopolitiikassa.

Kaikkien eurooppalaisten valtioiden ja pitkällä aikavälillä myös muiden lähinaapureiden on voitava liittyä Euroopan unioniin, jos ne täyttävät kaikki jäsenyyden ehdot⁴. EU:n sisäisen laajentumisväsymyksen ei tule antaa hidastaa jäsenyyspyrkimysten kannustamaa oikeusvaltiokehitystä esimerkiksi Balkanin maissa tai Turkissa.

EU:lle tulee luoda yhteinen turvapaikkapolitiikka, joka takaa kaikkien turvapaikanhakijoiden yhdenvertaisen ja ihmisarvoa kunnioittavan kohtelun. Pakolaisia ei tule joutua palauttamaan jäsenmaihiin, joissa heidän oikeudenmukaista kohteluaan ei voida taata. Samalla voidaan parantaa jäsenmaiden välistä taakanjakoa pakolaisten vastaanottamisessa ja sijoittamisessa.

Laittoman maahanmuuton kriminalisointi ei ole inhimillinen eikä tehokas keino siirtolaisuuskysymyksen ratkaisemiseen. Tilalle täytyy kehittää laillisia tapoja tulla Eurooppaan. Paperittomien maahanmuuttajien asema on laillistettava unionin yhteisin päätöksin ja heidän oikeuksiaan on parannettava. Erityisen raskaisiin ihmisoikeusrikkomuksiin, kuten ihmiskauppaan, puuttumiseen on löydettävä entistä tehokkaampia välineitä yhteistyön kautta.

Ihmisten vapaa liikkuvuus on Vihreille tärkeä periaate. Schengen-alueella valtioiden välisiä rajamuodollisuuksia ei saa ottaa uudelleen käyttöön. Unionin sisäistä ihmisten valvontaa ei tule perusteettomasti lisätä yleisen turvallisuuden verukkeella. Siltä osin kuin valvonta on tarpeen, siihen tulee soveltaa tiukkoja tietosuojamääräyksiä.

⁴Ns. Kööpenhaminan kriteerit.

EU globaalin rauhan rakentajana

EU:n yhteisen ulkopolitiikan edellytyksiä ja ulkosuhdehallintoa tulee asteittain vahvistaa. Euroopan parlamentin valtaa tulee lisätä ulkopolitiikassa mm. budjetista päätettäessä. Parlamentin roolia tulee vahvistaa jo kansainvälisten sopimusten neuvotteluvaiheessa. Ulkopolitiikasta tulee voida päättää määräenemmistöllä.

Pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla, että EU:lla on yhtenäinen ääni kansainvälisessä politiikassa. Sillä tulee olla yhtenäinen edustus YK:n turvallisuusneuvostossa, YK:n alajärjestöissä ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Milloin mahdollista, EU:n tulee pyrkiä YK:n sopimusten tarkkailijaroolista sopimusosapuoleksi.

EU:n tulee noudattaa ulko-, naapuruus- ja kehityspolitiikassaan laajentumisneuvotteluista tuttua ehdollista politiikkaa: yhteistyötä syvennetään ja lisätään, kun neuvottelukumppani edistää ihmisoikeuksia, rauhaa ja demokratiaa. Unionin sopimuksissa muiden maiden kanssa, myös kauppasopimuksissa, on oltava sitovat lausekkeet ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta. Energiapolitiikassa tulee välttää ja vähentää riippuvuutta epädemokraattisiin maihin, jotka polkevat ihmisoikeuksia.

Euroopan unionin tulee kantaa vastuunsa maailman köyhyydestä, ihmisten hädästä ja ympäristön tuhoutumisesta ja siksi oltava johdonmukainen kaikissa toimissaan. EU:n on tuettava kehitysmaiden kestäviä tuotanto- ja kulutustapoja sekä toimia ilmastonmuutokseen torjumiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Lisäksi EU:n on lakattava vaatimasta kehitysmailta niiden rahoitusmarkkinoiden vapauttamista. Jäsenvaltioiden kehitysyhteistyötä tulee koordinoita ja vähentää kehitysmaiden hallinnolle aiheutettua taakkaa esimerkiksi yhteisohjelmoinnilla. Unionin on kehitettävä ja käytettävä ulottuvillaan olevia keinoja puuttua köyhyyttä ja epätasa-arvoa ylläpitävään pääomapakoon.⁵

Unionin tulee ottaa taloudellista painoarvoaan vastaava rooli globaalin pehmeän turvallisuuden tuottajana ja rauhan rakentajana. EU:n siviilikriisinhallinnan voimavarojen on oltava vähintään yhtä suuret kuin sotilaallisen kriisinhallinnan. EU:n pitää tiivistää kriisinhallinnan koordinaatiota ja yhteistyötä YK:n kanssa. EU:n sotilaallisten operaatioiden on perustuttava YK-mandaattiin, ja yhteisiin operaatioihin on saatava Euroopan parlamentin suostumus.

EU:n tulee olla aktiivinen globaalin aseistariisun puolestapuhuja, ja unionin aseviennin koodisto on muutettava laillisesti sitovaksi. Pitkän aikavälin tavoitteena on ydinaseeton maailma.

⁵Kehitysyhteistyön riittävää rahoitusta ja eri politiikanalojen johdonmukaisuutta sekä kehityksen mittaamista käsitellään tarkemmin *kehityspoliittisessa linjapaperissa*.